

ВОПРОСЫ ОНОМАСТИКИ 12–13. (2012)**Főszerkesztő: ELENA BEREZOVICS****Uráli Állami Egyetem, Jekatyerinburg. 12. 190 lap, 13. 170 lap**

1. Az orosz Вопросы Ономастики 2012. évi két számát külön-külön, rovatok szerint mutatom be.

2. A 12. szám

Tanulmányok. – E szám írásainak többsége a finnugor nyelvek tulajdonneveivel foglalkozik. A rovatot két helynévtani írás nyitja. P. RAHKONEN a századokkal ezelőtti Közép-Oroszország területén élő finnugor (merja, muroma és ősmordvin) nyelvű népcsoportok nyelvi lenyomatát víznevekben vizsgálva feltárja, mely régiókban lehettek e népek települései (5–42). O. V. SZMIRNOV írása módszerében és témájában is kapcsolódik az előző cikkhez (43–79). Egy, a 20. század második felében gyűjtött korpuszban található manysi helynevek etimológiáját és történeti forrásokat tanulmányozva arra a következtetésre jut, hogy a manysik viszonylag későn, és nem túl nagy számban költöztek a Közép-Urál nyugati lejtőire keletről. A közép-uráli manysi helynévi szubsztrátum a helyi régi manysi nyelvjárások néhány jellemző fonetikai sajátosságának feltárását is lehetővé teszi. – E két tanulmányt négy, névgyűjtő terepmunkával kapcsolatos írás követi. T. N. DMITRIJEVA a folyóirat szerkesztősége által összeállított, 31 kutatóponton felvett kérdőívre adott válaszokat áttekintve e gyűjtési módszer előnyeit és hátrányait mutatja be (80–6). I. I. MULLONEN az Orosz Tudományos Akadémia Karéliai Kutatóközpontja által az elmúlt 40 évben végzett helynévgyűjtés során bejárt terület nyelvi képét és az így létrejött, orosz, karjalai és vepsze nevekből álló korpuszt mutatja be (87–94). SZÉKELY GÁBOR, a Pécsi Tudományegyetem munkatársa azokat az expedíciókat (illetve azok eredményeit) mutatja be, amelyeket a 19. század közepe óta magyar és orosz kutatók vezettek az ivgyeli manysik nyelvének, kultúrájának megismerésére (95–101). N. M. IVASOVA tanulmánya szintén a tudománytörténetre koncentrál: az orosz helynévgyűjtések előzményének tekinthető, a helynevek tudományos fontosságának felismeréséhez vezető tudományos diskurzust mutatja be, különös tekintettel a 20. század első két évtizedére (102–11).

Fórum. – A névtudományi kérdések megvitatására lehetőséget biztosító rovat R. A. AGEJEVÁNAK a családnevek szövegbe illesztésekor felmerülő ragozási kérdésekkel kapcsolatos álláspontját bocsátja közre, válaszként R. JU. NAMITOKOVÁNAK a 2011. évi 10. számban megjelent problémafelvető írására (112–5).

A névtudomány külföldi műhelyeiből. – A rovatban a francia CH. BROMBERGER-nek a személynevek antropológiai elemzéséről, a személynév kódként, szimbólumként, identitásképző és -kifejező faktorként stb. való működéséről írt 1982-es tanulmányát olvashatjuk D. V. SZPIRIDONOV orosz fordításában (116–45).

Tudományos élet. – A folyóirat e számában is olvashatunk beszámolókat az előző év névtudományi, többnyire szláv és nemzetközi eseményeiről (146–7). A hosszabb beszámolókat a soron következő eseményekről szóló rövid információk követik.

Recenziók. – A szemlerovatban két orosz nyelvű helynévtani és egy orosz nyelvű személynévtani kiadványt ismertetnek hosszabban (148–63).

Könyvespolc. – A rovat A. K. MATVEJEV munkásságának bibliográfiáját teszi közzé (164–83).

Újannon megjelent könyvek. – E rovatban rövidebb ismertetéseket olvashatunk 2008–2010 között megjelent, többségükben szláv nyelvű kiadványokról (184–8).

3. A 13. szám

Tanulmányok. – A hét tanulmány közül három helynevekkel kapcsolatos kérdéseket tárgyal. V. L. VASZILJEV északnyugat-oroszországi vízneveket elemez, a víznévképzés módjait, morfológiai típusait kutatva (5–17). SZÉKELY GÁBOR a Felső-Lozva folyó környéki helynevek etimológiáját mutatja be REGULY ANTAL 1844-es expedíciójának 1. térképvázlata alapján, összevetve annak névadatait a MATVEJEV gyűjtötte 20. századi névanyaggal (18–42). P. TOMASIK oroszok és lengyelek által lakott nagyvárosok közlekedési útvonalainak (pl. metró-, autóbusz- vagy villamosvonalaknak) a megnevezési módját, motivációját vizsgálja és rendszerezi (53–62). – A személynemekkel kapcsolatos egyetlen tanulmányban S. I. GARAGULJA e névtípus identitásképző szerepét mutatja be angol példák és többnyelvű névkutatók vallomásai alapján (43–52). – Irodalmi névadással is egy tanulmány foglalkozik. A. A. TOMIN Tolsztoj Anna Kareninájának lánykori családnevét (*Oblonszkaja*) és asszonynevét (*Karenina*) az orosz *облыű* 'kerek' és a francia *carré* 'négyyszög(ű), négyzet(es)' szavakra vezeti vissza. Az e formákhoz kapcsolódó kulturális képzeteket kiaknázva összeveti a hősnő életrészeinek jellemzőit, újabb kulcsot biztosítva ezzel a regény értelmezéséhez (63–82). – A rovat két utolsó cikke ugyanazon névelméleti kérdést állítja a középpontba. E. DUPRAZ és S. LEROY a „Trésor de la Langue Française” című szótárban szereplő, ógörög vagy latin személynemekből létrejött 45 szó (pl. *mécène* 'mecenás' < *Maecenas*) köznevesülésének okát, módját mutatja be (83–95), D. V. SZPIRIDONOV pedig ehhez kapcsolódva a francia *épigone* 'követő, utánozó' szó köznevesülés felé vezető útját, jelentésének változásait írja le, a kontextust is bevonva elemzésébe (96–107).

Közlemények. – E rovat egyetlen cikkében JU. JU. GORDOVA a helynévi anyagok térképre vitelének tapasztalatairól számol be, 1970–2000 között különböző kutatók által rajzolt térképekkel illusztrálva a főbb kérdéseket, problémákat és a számítógépes feldolgozás nyújtotta új lehetőségeket (108–20).

Tudományos élet. – E számban egy hosszabb és kilenc rövidebb konferenciabeszámolót, illetve felhívást közölnek (121–6).

Recenziók. – A szemlerovatban két orosz nyelvű helynévtani monográfiát és egy irodalmi névadással foglalkozó angol nyelvű kötetet ismertetnek (127–42).

Könyvespolc. – A rövidebb ismertetések között 2010 óta megjelent kiadványokat mutatnak be (143–55), köztük több névtudományi folyóiratot, így a Névtani Értesítő 2010. évi 32. számát is (148–50).

Új disszertációk. – A rovat az Oroszországban 2010–2012 között megvédett 104 névtani témájú disszertáció bibliográfiai adatait közli (156–63).

Megemlékezés. – A kötet zárásaként a 2012-ben elhunyt, nemzetközi hírű német névkutatóra, Ernst Eichlerre emlékeznek (164–8).